

Novine prihajajo vsako nedeljo. Cena: doma na skupni naslov 25 D., na posameznoga 30 D., v Ameriko štiri dolare. Amerikanci dobijo za to ceno brezplačno i Marijin List pa Kalendar Srca Jezušovoga, domači naročniki pa kalendar za polovično ceno. Naročajo i plačajo se na upravnisti v Crenšovcih, Prekmurje. Uredništvo je v M. Soboti, v Tajništvu SLS, v Falekovoji hiši. Izdajateo: Klekl Jožef, vp. pleb. nar. poslanec.

NOVINE

Glasiło Slovenske krajine

Oglase sprejema uredništvo, upravništvo i tiskarna. Cena oglasov: cm² 75 par; 1/4 strani dobi 20%, 1/2 strani 25% i cela stran 30% popusta za edno objavo. Cena malih oglasov je: do dvajsetipet reči 5 Din, više od vsake reči pol D., Med tekstom cm² 1-50 D., v »Poslanom« 2-50 D. Takso za oglase plačv uprava i da za vse og-lase od 5% do 50% popusta.

Rokopisi se ne vračajo.

Kakša naj bo politična stranka?

Če pogledamo v stoletja svetovne zgodovine, ki so že davno za nami, vidimo, da politično življenje držav ni bilo vsigdar takše, kak je zdaj. Bila so naime v zgodovini stoletja, gda so o vodstvu države smeli odločati samo nešterni, z drugimi rečmi, gda so samo nešterni ljudje meli pravico vladati, ljudstvo pa je bilo v tom pogledi brez vsakših pravic. Bila so tudi stoletja gda je v nešternih državaj odločao le eden človek, — absoluten vladar, šteri za svoja dela ne bio nikomi odgovoren.

V tistih časaj parlamentov ne bilo. Ne bilo ljudskih zastopnikov i tak ljudstvo ne moglo biti deležno vladanja. Zdaj je inači. Mamo parlamente, i parlamentarno življenje je povzročilo preobrat v političnom življenji. Vodstva nema v rokaj samo eden človek, ali samo nešterni, nego ga ima v rokaj ljudstvo, boljše povedano stranke, štere so zastopnice ljudstva. Stranke teda igrajo v političnom življenji veliko vlogo. Ta vloga pa je tudi jako važna i odgovornosti puna. Pitanje je zdaj, kakša mora politična stranka biti, da lahko popolnoma zadosti (odgovori) vsem zahtevam, štere v političnom življenji ma kak zastopnica ljudstva?

Vsakša politična stranka dela po gotovom programi i izpelanje določenoga programa je pravi cil stranke. Po programi se stranka spozna. I če pomislimo, da vsakši parlament na sveti ma več strank, brez vsega nadalnoga raziskavanja lahko trdimo, da je vno go različnih programov. Istinsko vno go jih je i mi na tom mestu niti telko prostora ne bi imeli, da bi o vseh govorili. To tudi namen ne, ar smo si postavili samo edno pitanje; to naime kakša naj bo stranka, da zadosti vsem zahtevam, štere ma, kak zastopnica ljudstva.

Ka je politika? Vodstvo javnih poslov, šteri obsegajo vsa pitanja, ki se tičejo ljudstev, narodov, ali držav. Politično življenje se mora teda nanašati na vsa življenjska pitanja. S tem smo tudi določili, kakša mora biti prava politična stranka; kak zastopnica ljudstva (ednoga dela naroda, ali edne pokrajine države) mora delati po programi, v šterom so zapopadnjene vse potrebe ali vsa življenjska pitanja tistoga ljudstva, štero ona zastopa. To je očivesno, i razumlivo, i bi o vsakšoj stranki, stera takšega vse obsegajočega programa ne bi mela, pravili, da je njeno delovanje pomenklivo i njeni program prevozok ali ednostranski.

Politična stranka mora teda v svoj program sprejeti vsa življenjska pitanja. — A štera so ta pitanja? V glavnem jih lahko delimo v štiri skupine: verska, kulturna, socialna i gospodarska. V tem je obseženo vse, ka se nanaša na narod i stranka, štera s svojim delom ide za tem, da se dajo tistim, štere ona zastopa, vse pravice, ki jim v tom pogledi pripadajo, popolnoma odgovarja svojoj na-logi. —

Ka mora stranka meti pred očmi v verskom pogledi? — Da se niti od strani državne vlasti niti od strani kakših drugih verskih sovražnikov ne brani ali ne ovira ljudstvu izvršavanje verskih dužnosti i pravic. Biti mora na tom, da vera vseširodobi mesto, štero joj ide. Posebno mora naglašati, da se vera ne odstrani iz šol; versko se mora vzgajati mladina od najnižje do najviše, od ljudske pa do visoke šole. V tom pogledi stranka ne sme popuščati, ar je verski navuk za mladino bole važen, kak kakšašteč druga znanost. —

V kulturnom pogledi je naloga stranke, da dela za kem vekšo izobrazbo naroda. Izobrazba se pridobiva pred vsem v šolaj. Zato naj bo šolsko pitanje rešeno na te način, da bodo šole istinsko služile izobrazbi i to kem vekšoj izobrazbi. Druga izobraževalna sredstva so razna društva. Ar ona svoj cil samo te lahko dosejajo, če jim dela nihče ne ovira, mora stranka gledati, da se jim od strani državne oblasti zagotovi potrebna i primerna sloboda.

Program politične stranke mora obsegati tudi socialno stran življenjskoga pitanja. — Kelko se dnesden greši ravno v socialnom pogledi! Ednim stanovom se davle prednost pred drugimi. Celo ednim ljudem nad drugimi. Dužnosti, pravice neso ednako razdeljene. I če ravno se v zdašnjem „demokratičnom“ časi vno go govori o bratstvu i ednakosti, se den za dnevom opaža, da smo na takši način „ednaki“, da edni samo prenašajo dužnosti, drugi pa samo vživajo pravice. Prva zah-

teva stranke v tom pogledi mora biti, da v istini pride do primerne ednakosti i da bo vsakši meo izvršavati pravice, štere njemi pripadejo, da bo tudi vsakši noso dužnosti, ne pa da bi težile samo nešterne.

Ostane še gospodarsko pitanje. Če tudi smo ga na tom mestu postavili na konec, je ravno tak važno, kak ona, o šterih smo že govorili. Brez gospodarstva sploh ne obstanka. Napredek ali nazadivanje naroda ali države je v tesnoj zvezi z dobrim ali slabim gospodarskim stanjom. Ravno zavolo velke važnosti gospodarskoga pitanja mora politična stranka včiniti vse, ka pripomore k pozdigi gospodarskoga stanja. Pot v tom pogledi je ne ednaka, ar so gospodarstva različna. Vsakši stališ ma naime nekaj posebnoga i to ga od vseh drugih stališov loči. Naj pa bo gospodarstvo kakšešteč, si mora stranka prizadevati, da dobi vsakši stališ, ka sluzi njegovomi napredivanji i s tem je tudi njegova gospodarska stran rešena.

Vera, kultura, socialnost, gospodarstvo — to so štirje fundamenti, na šterih mora bi zgrajen program politične stranke. Če štera stranka edno ali drugo izmed toga izpusti iz svojega programa, njeno delivanje ne obsega celotnoga življenjskoga pitanja, zato nemre trditi, da dela v pravom pomeni v punoj meri za narod. —

Fr. K.

Podpirajte „NOVINE“!

Zmagovalec Jernej

XV. (iz polščine R. J.)

Jernej je prišeo z boja tak zmantrani, ka je več dni nikaj ne mogeo delati. To je bila velka nesreča za celo gospodarstvo, štero je tak krvavo čakalo na moško roko. Dokeč je Magda bila sama si je pomagala kak je znala. Delala je od zajtra do večera. Sosidje so njoj radi pomagali kelko so mogli, nego vse to je ne bilo zadosta. Gospodarstvo je šlo doli. Tudi nikelko duga je bilo na njem. Ne je mogla naprej, zato je zela na posodo pri nikšem Justu, ki je bio priseljeni Nemeč, si kupo od grofa precu zemle i tak bio najbouši kmet v vesi. Peneze je rad posodo liki za velki intereš. Magda njemi že je pol leta bila dužna tisto ka je zela na posodo za Jerneja pa za svoje potrebščine. Pa to nebi ravno bilo nikaj takšega. Bog je dao dobro letino zato bi se dug zlejka plačao, či bi meo što vse lepo vred djati. Jernej je ne mogeo delati kak inda. Magda njemi je toga ne vörvala. Večkrat je šla k gospodi plivanoši pitat, ka naj včini, ka Jerneja spravi v veselje za delo. Vse zaman, on je ne mogeo. Či se je količkaj zmantrao, njemi je sapa sfalila pa križ ga je bilo. Po cele dneve je sedo pred hižov, kadio iz bele porcelanaste pipe, na šteroj je bio namalani sam Bismarck i gledao pred sebe, kak gleda človik, ki je do čont truden. Premišlavao

je pri tom nikelko od vojne, od zmage, od Magde, pa tak drugo vsefele.

Gda je ednok tak sedo, je čuo odeleč Franceka jokati.

Francek je prihajao iz šole i tülo, ka se je deleč naokoli čulo.

Jernej je zeo pipo z vüst.

»No, ti Franc! Ka ti pa je?«

»Ja, ve pa to, ka ti je!« se čemerno zde-re Franc.

„Ka tüliš?“

„Kak pa nebi tülo, či sam pa dobo za vüha.“

„Što te je vdaro?“

„Što drugi bi me, kak ravno gospod Boege!“

Gospod Boege je bio vučitel v Pognebini.

„Kakšo pravico pa ma on tebe biti?“

„Jo že more meti či me je pa tak . . .“

Magda, štera je na ogradi kopala, je prišla prek prelaza i z motikov stopila pred Franceka:

„Ka si napravo?“ ga je pitala.

„Ka sam napravo? Boege me je zvao za poljsko svinjo, potem me včasno za vüha pa djao, ka do nas Nemci zdaj, gda so premagali Francoze, z nogami klačili, ar so oni najmočnejši. Pa jaz sam njemi nikaj ne včino, samo gda me je pitao što je najvekši na sveti, sam odgovorio, ka sveti Oča. Zavolo toga me je vdaro, jaz sam skričao, on pa me obsipavao s conov

Govor narodnoga poslanca Jožefa Klekla.

(v zbornici, kda so razpravljali od potrošov za ministra ver.)
(Nadaljevanje.)

V samoj sestavi potroša vidimo drugo krivico. Pravoslavna verska uprava ma v sestavi potrošov pregled do piknjice i je natenci vse razdeljeno po vsej mogoči potrebčinaj i po krajinaj. Na pravoslavno versko upravo gledoč je potroš zdelani avtonomistično, druge verske uprave, med njimi največja katoliška, so pa centralizirane. Na siromaški šesti stranej so izkazani vsi državni pripomočki za vso katoliško cerkev v Jugoslaviji, brez vsakoga označevanja pokrajini; izvzeta je samo Črna gora. Ka je namen, te centralizacije katoliške cerkvi, nevem. Vsiljavle pe se mi miseo, da se s tov centralizacijov ščejo zakriti kričeče nezadostni i mali pripomočki države za kat. cerkev, za cerkev, štere kotrige največ davkov plačüjejo v državno blagajno. Či bi bili potroši razdeljeni i izkazani po posamični krajinaj, bi prišlo do tak žalostni zaključkov i očivesno do tak odpornoga i pravičnoga upiranja od strani cerkvi, da toga ugled naše države pred drugimi narodi nikak nebi mogeo prenesti i da vlada prek tej očivesni krivic ne bi mogla i v bodoče ne bi smela iti. Da se to prepreči i da se preprečijo tudi posledice, zato ministrstvo ver v potrošaj samo poprek izkaže državne pripomočke na hasek kat. cerkvi. Samo za togavolo so po mojem mišljenji državni prispevki za katoliško versko upravo v potrošaj centralizirani.

Pri toj priliki ešče moram opomenoti na edno drugo krivico. Katoliški oddelek (pri ministrstvu za vere op. uredništvo) vodita samo dva katoličana, načelnik i njegov referent, vse druge osebe, zvün edne pisarniške moči, pa so pravoslavne. Naj se ne razmi ta moja pritožba za versko odürjavanje. Povem to samo zavolo ednakopravnosti, pred vsem pa za volo bogšega ravnanja. Zavolo ednakopravnosti i za volo bogšega ravnanja je popolnoma pravična zahteva kat. cerkvi, da kat. oddelek vodijo izključno samo katoličanje. Kak katvličanje ne razmemo pravoslavnoga verskoga ravnanja, posebno ne vse po natenci, ravnotak nemrejo pravoslavni razmeti kat. verskoga ravnanja. To je popolnoma očivesno. Nerazmevanje i nepoznanje razmer pa otežkoči, onemogoči ravnanje, zato pa ščejo vsi katoličanje, naj katoliški oddelek vodijo katoličanje. (Dr. Hohnjec: „V katoliškem oddelki nemajo niti ednoga Slovenca!“)

V imeni ednakopravnosti i zavolo bogšega ravnanja apeliramo na gospoda ministra ver,

da si osvoji zahtevo vsej katoličanov v državi pa dodeli izključno samo katoliške uradnike, med šterimi naj bodo zastopani tudi Slovenci. S pogledom na broj uradnikov na posamični oddelkaj vidimo, da je broj uradnikov na katoliškem oddelki precij menši od onoga na pravoslavnom oddelki. Istina, da pravoslavni oddelek potrebüje več delavnih moči, zavolo obsežnejši znotrašnji naprav, nego proti tomi ma pravoslavni oddelek nesorazmerno dosta več uradnikov kak katoliški oddelek. Zato moramo mi samo odobrat predlog gospodov pravoslavni poslancov, šteri predlagajo, naj se skrči broj uradnikov na pravoslavnom oddelki i ostanemo pri tom, da se te predlog, šteroga ste ne sprijeli, ponovi, sprejme i kemprle zrvši.

NEDELA.

po vüzmi prva ali bela nedela. Evanegelij sv. Jánoša v 20. poglavji od 19. do 31. vrste. »Sprimite Sv. Düha; šterim grehe odpustite, so njim odpüščeni; šterim je zadržite so njim zadržani.« V tom deli evangelija je več važni navukov. Važen je navuk od vere, da so najmre blaženi tisti, ki ne vidijo, i verjejo, važno je tudi to, da so se Apoštoli Jezusa, po njegovom gostanjenji, lahko doteknoli. S tem je najmre po svedočeno, da se je Kristus zaistino s telom prikazao apostolom. Nedopovedljivo velka sreča za nas pa je, da je pri toj priliki Kristus dao apostolom i njihovim naslednikom oblast odpüščati grehe i s tem postavio svestvo svete pokore.

Nastavitev svestva sv. pokore je največši dokaz božega smilenja. Da je mro za nas na križi, da nas je odrešo je včinita sama boža smilenost. Pa žalostno bi bilo za človeštvo, či bi Kristus sad svojega odrešenja samo tistim dao, šteri ga neso nikdar razžalili s smrtnim grehom. Samo eden smrtni greh i pogüblenje bi bilo neizbežno. Kak Kajna bi takšega grešnika pregnjala miseo, da za njega nega več odrešenjá. Blodili bi okoli takši siromaki z grozotov na obrazi i obvüpanjom v svojem srci. Kak strašno more biti življenje na smrt obsojenoga, kda njemi že naznanijo obsodbo i tudi določijo njeno izvršitev. Znova i znova njemi ide na miseo njegova nespamet. Noč pa den vidi pred sebov grozoto svoje smrti. Te bo, v tistoj vöri, kda se bodo zaprle njegove oči pred svetom, šteroga je tak lübo. Pa ka je telovna smrt proti düševnoj smrti, ka je trpljenje par minut proti vekivečnomi trpljenji! I vse to v dühi naprej viditi, vnaprej občütiti vse grozote

pekla, kde je tmica i v tmici jokanje i zobno škripanje bi bilo strašno. Vsega toga nas je rešo Kristus s postavitvov svestva sv. pokore. Čiravno smo mogoče smrtno grešili i s tem zaslužili, da nas boža pravičnost večno zavrže, ešče je za nas edna pomoč, najmre bože smilenje, štero po svestvi sv. pokore pomiri božo pravičnost, nas pomiri z Bogom samim. Pogübleni v pekli, či bi samo ednok mogli za kratek čas nazaj na te svet, bi najprle šli k spovedi.

V Rim bodo šli.

Proti jeseni letošnjega leta (v dnevaj od 3. do 5. sept.) priredi Mednarodna zveza katol. telovadcov v središči vsega katolčanstva, v večnom mestu Rimi, na mednarodno tekmo boj za prvenstvo katol. telovadcov. Tudi jugoslovanska katol. telovadna organizacija (društvo), Jugoslovanska orlovska zveza, se s svojimi telovadci vdeleži toga boja za prvenstvo. Slovenski Orli bodo pali tekmovali z katol. telovadci vsega sveta. To nede samo za Orle, nego tudi za vse Slovence pa za celo Jugoslavijo velkoga pomena. Tekme bodo se vršile v trej velki telovadiščaj, Slovenski Orli se bodo pelali v Rim s posebnim vlakom, okoli jezera de jih šlo. Osvedočeni smo, da bodo neštetni Prekmurci poleg. Francozov je prijavljeni 2 jezero petsto, Čehi, Belgijci i Nizozemci se tudi pripelajo s posebnimi vlaki v Rim.

Orlovstvo se je po vojni med Slovenci zvünredno hitro razvijalo. S svojim mladeniškim ognjom si je hitro osvojilo slovenska srca. Izredno dosta dobroga je napravilo orlovsko društvo med slov. ljudstvom. Da so se podivjane razmere po neštetni vesnicaj tak hitro popravile, ide zasluga v prvij vrsti orlovstvu. Pa naš namen za dnes je ne, da govorimo od toga. Naši Orli so bili tudi tisti, po šteri nas je zvünešnji svet najprle spoznao. Prvokrat so se naši junaški Orli pokazali zvünešnjemi sveti v Strasburgi. Celu doma smo se njim čüdüvali, da so se tak postavili. Za Strasbourgom je naskori prišlo Brno. Tü so se pali pokazali. Nihče se je ne mogeo ž njimi meriti. I bole i bole je rasteo njihov pogum. Prišeo je na vrsto še Pariz. Najbogši telovadci Francije, Belgije, Nizozemske, Švice, Češke i Italije so se tü zbrali. I Slovenci: Hvale iz Ljubljane je na tekmi za prvenstvo dobo drugo mesto. S svojimi rdečimi robačami i s svojimi krasnimi telovadnimi uspehi so slovenski Orli v Parizi razglasili sebe i celo Jugoslavijo vsemi sveti.

Mednarodne tekme i vdeležba naših orlovski telovadcov na nji prinašajo slovenskomi narodi priznanje i čast. Prav nikaj ne dvojimo, da tudi rimske tekme prinesejo našemi malomi narodi novi venec zmage.

V tujini.

Daleč od doma, na sredi tujine,
Glddam prek skalnate, mrtve püstine.
Da bi zagledao dol, gde rod prebivle,
Širnomi svejti neznani kinč skrivle.
Gda izpod zlate že sveti se zore,
Dvignem se z dola, da vido bi z gore,
Müra kak v srebrnom vali šepeče,
Z vejami veter po doli migeče . . . .

Breg se za bregom po vrsti postavlja,
Mojim očem se zavesa nastavlja.
Vse je zabadav. Na sredi tujine
Mrtvo je vsakše življenje. V miline
Kraja domačega miseo odhaja,
Prva gda zvezda na nebi že shaja . .
Vsenjaj še gledati zemlo domačo
Meni je saljše kak meti palačo.

Celoga sveta bogastva ne vlečo
Vernoga sina v oblübleno srečo.
Vsikdar de želo si iti na grüdo,
Gde ga je Bog na življenje obüdo . .

ZLATKO POMURSKI.

poljska svinja i djao, ka zdaj gda so oni premagali Francoze . . .“

Francek je večkrat začno: „on je pravo, jaz sam pravo“; nazadnje ga je Magda stisnola k sebi i se drla na Jerneja:

„Čüješ zdaj, čüješ! . . . Idi ešče v boj proti Francozom potem naj ti Nemeč bije dete kak psa! Idi v boj, naj ti Švab buje dete; tü maš nagrado . . . idi . . .!“

Tü je Magda bridko zajokala kak Francek. Jernej je napno oči, zijao naprej i se začüdo tak, ka je ne mogeo reči povedati. Sam je ne znao ka se godi. Tak je sedo eden čas, potom se njemi je nikaj v očeh zabliskalo, krv njemi je šinila v glavo nato pa skoči, se zažene i pravi:

„Ščem malo sam ž njim gučati.“

Odišeo je. Ne je bilo deleč do šole. Gospod Boege je stao na dvori, okoli sebe je meo male gudeke, šterim je krüh drobio. Bio je človik petdesetih let, jake postave, krepek kak hrast. Ne je bio ravno debeli, samo obraz je meo tak precij pun i na tom obrazi so se bliskale velke ribje oči, pune kurajže i ponosa.

Jernej je stopo k njemi precij blüzi.

„Zakaj mi ti, Nemeč, biješ dete? Was?“ je pitao.

Gospod Boege je odstopo od njega za par stopajov, ga premero z očmi brezi kakše bojazni i djao gizdavo;

„Poberi se, ti bedak polski!“

„Zakaj mi biješ dete?“ je ponovo Jernej.

„Ešče tebe bom, ti zabiti polski kmet.“

Zdaj vam že pokažemo, što je tü gospod. Idi k vrugi. Idi me tožit, či se vüpaš! Poberi se včasi!“

Jernej je zgrabo vučitelja za ramo, ga stepao i zamuknjeno kričao:

„Ali ti znaš, što sam jaz? Znaš, što je premagao Francoze? Znaš, što je s Steinmetzom gučao?“

Zakaj biješ dete, ti zamazani Švab?“

Ribje oči gospoda Boege so vöstopile ravnotak kak Jerneji, liki gospod Boege je bio močen človik i se je mislo Jerneje rešiti z ednim vdarcom. Kak bi z loparom vdarco je počilo po Jernejovih vühaj. Te je zdaj pamet zgübo. Takši je bio kák tam v boji, gda so Algirci pa znova bežali pred njim. Zaman je prišeo dvajsetletni Oskar, sin Boegov, ravnotak močen kak oča, na pomoč. Razvila se je bitka, kratka, strašna, v šteroj je sin spadno doli oča pa je vido, ka je v zraki. Jernej ga je neseo pa je sam ne znao kam. Na nesrečo je pri hiži bio lagev, v šteroga je gospa nosila ščavo za svinje. Nikaj je štrbunknolo i potem sta se vidili iz lagva brcajochivi nogi Boegeja. Žena začne kričati:

„Pomagajte, rešite!“

(Dale).

Politično delo za Sl. Krajino.

Predstavka narod. poslanca Jožefa Klekl na g. ministra za socialno politiko v Beogradu.

Gospod minister!

Prvejšnji začasni invalidni zakon je že delao krivico invalidom, ki so agrarni interesenti prvo-ga reda. Po členu 21. tega zakona, točka XII. b. so tej agrarni interesenti zgubili dodatek. Novi, stalen inv. zakon pa to krivico ešče povekša z 86. členom, po šterom invalid agrarni interesent zgubi vse invalidnino.

Ar so v Prekmurji invalidi skoro vsi agr. interesenti, se tem vojnim žrtvam godi neizmerna krivica. Po začasnom agrarnom zakonu najprej tej invalidi, oziroma vojne vdovice in sirote morajo veleposestnikom plačati njim podeljeno zemlo. Zemla se ne deli zobstom. Zemla pa je pri nas neizmerno draga. Kvadratni klaffer se odavle od 5 do 10 din. to je od 6 do 15 jezera dinarov za plüg. K tomí so ne vračunani še drugi stroški. Teda síromaški invalid, ki je darüvao svoje zdravje za domovino, ar je siromak, zgubi invalidnino i dodatke pa ešče poleg toga mora plačati dodeljeno njemu zemlo. Zdrav i bogatejši agrarni interesent je dosta na bogšem. S svojimi zdravimi sotrigami se more poskrbeti za odplačüvanje gospodske zemle. Invalid pa je dela ne zmožen, zato si ne more poskrbeti za odplačüvanje potrebni penez, poleg toga pa ga ešče vnemar püšča i güli invalidski zakon i mora teda pretrpeti dvojni vdarec.

Na podlagi tej dejstev mi je čast v imeni invalidov, vojni vdovic i sirot, Vas g. minister najlepše prositi, blagovolite 86. člen invalidnoga zakona zdaj tak tolmačiti, da invalidi samo te zgubijo invalidnino z dodatki, či *dobijo zemlo brezplačno*. Odplačilo doblene zemle mora mesto invalidov prevzeti država sama. Nego pri določitvi odplačila mora država gledati na to, da določi kolikost zemle, štera pripadne invalidi ne kak agrarni interesenti, nego kak invalidi. Da ne bi zavolo neočivesnosti zakona trpela pravica i se ešče bole znemirjali dvakrat nesrečni invalidi, Vas prosim, g. minister, dajte v najkračšem časi zakonu gori povedano tolmačanje i mi to pismeno blagovolite naznaniti.

Beograd, 11. febr. 1926.

Za uslugo se Vam najtopleje zahvaljujem. Z velespoštovanjom vdani
KLEKL JOŽEF s. r. nar. posl.

GLASI.

Murska Sobota.

Osamlenost i nekša čüdna tihota je nastanola po našem varaši, kda so gimnazijci odišli na vüzemske počitnice. Skoro bi nam bio dugi čas po naši dijakaj, či nas nebi kratkočasili lepi cerkveni obredi velkoga tjedna. Letos je posebno lepo bilo, ar so zavolo lepoga vremena tüdi deca lahko prišla v cerkev. Malo spremembo so napravili tüdi domači dijaki, ki so prišli domo, na počitnice. Opazili pa smo, da so tej preci resni i umerjeni, brzčas sad življenja v velkom varaši.

Kolodvorska ulica se je po dugom časi vendar nekelko posušila. Naša Sobota je v tom pogledi podobna Ljubljani. Tam je tüdi na Kolodvorskoj ulici največ blata. To slab vtis napravi posebno na tühince, šteri se z vlakom pripelajo. Komaj stopi z vlaka, pa že v blato. Tomi bi nalehci odpomogli, či bi od kolodvora k vogli špitalskoga plota napravili potaracani prehod prek ceste, kre špitalskoga plota pa malo širši hodnik ali počico. Dozdajšnja počica je dosta prevozka. Če se dva potnika srečata, te mora eden s počice v blato stopiti. Srečavanja pa je dosta, ar, kda idejo potniki z lotmerčkoga vlaka, te idejo potniki proti Hodoši na kolodvor. Prosimo.

Slovenska Krajina.

Shod naše stranke bo v Bogojini dnes tjedan to je 18. aprila pa velikoj meši. Govorili bodo g. narodni poslavec Klekl.

Godba ogenjegascov iz Črenšovca; Sr. i G. Bistrice je nastopila pri procesiji vstaneja v Črensovcih. V kratkom časi si je pridobila pod vodstvom g. nadučitelja Štefana Lutar potrebno znanje, ka je tri pesmi celo dobro igrala samo edna je šla malo slabše. Za prekratko vreme večnja, lepi uspeh.

Vüzemsko predstvo so igrali na vüzemski ponedek z lepimi deklamacijam v Žižkih Orli.

Za eucharistični kongres v Chicago se je prijavilo v uredništvu našega lista 29 oseb.

Dnes je shod naše stranke v Črensovcih. Začne se po velikoj božoj službi okoli 17.00 na dvanajsti. Pridite!

† Kúharova Rozika z Bratonec je mrla, te glas je šo na vüzemske svetke od vüst do vüst po celoj okroglini. Što je ne bi poznao dobre Rozike? Poznali so jo po celoj beltinskoj fari, po sobočkoj i tüdi po sosednom Štajerskom. Vej je pa tüdi bila vsešiom poleg, kde se je šlo za božo diko i pomoč svojimi bližnjemi. Kak Marijina družbenica je ne samo sebe spopunjavala, nego i dobroga düha prinašala v celo družbo. Posebnivi jakosti je gojila v svojoj düšo, najprej odpüšćanje tistim, ki so jo razžalili i obiskavanje betežnikov. Kak angeo tolažbe i mirü je hodila okoli betežnikov i jim dvorila, kelko je le mogla. Z apoštolskov gorečnostjov je razširjevala dobre knige i liste posebno „Novine“. Ta plemenita düša se je preselila na veliko soboto v večnost po zasluženju plačilo. Na velki ponedek je bila v radgonskoj bolnici operirana. Bolezen se je obráčala na bogše. Na velki petek je lahko nekelko z postele šla. V noći jo je med spanjom prijao srčni krč, šteri je bio tüdi vzrok smrti. Dve vöri so jo zdravnik držali pri življenju. Med tem se je prebüdila iz omedlevice i spoznala, da se približavle smrt, štero je z največšom mirnostjov sprijela. — V ponedek so jo pripelali domo i pokopali na domačem cintori. Sprevod je bio veličasten, Marijine družbenice so jo sprevedile v beli oblekaj. Poleg domače Mar. družbe so pokojnoj poslale na grob vence sobočke i veržejske salezijanske sotrudnice. Tak smo sprevedili našo dobro Roziko. Bog daj njenoj düši dobro! Čast gg. dühovnikom, g. školniki, Mar. družbi, vsoj rodbini i prijatelom, šteri ste sprevedili pokojno k večnomi počitki: Bog plati!

Zalüvajoči stariši i bratje.

Tajništvo Slov. ljudske stranke naznanja, da ma uradne vöre od dnes naprej od 8. pa do 12. vöre predpoldnevom i odvečara od 3. do 5. vöre. —

„Domovino“, te protiverski list so začeli pošilati podpisanomi, Ar neščem delati proti božim zapovidam i biti vpreženi v Žerjavov jarem, zato ne sprejem „Domovine“ kelkoštečkrat mi jo pošlejo. — Nemeč Matjaš, Kúpšinci.

Ešče ednok železnica. Kda so se dijaki nazaj pelali z vüzemski počitnic, so v M. Soboti premalo vagonov dali z vlakom. Že v M. Soboti je bio vlak pun s popotniki. Med potjov pa je bila vsikdar večša stiska. V Ljutomeri so dijaki stali po vsej stubaj tak naponi, da je bilo skoro nemogoče priti z vlaka i na vlak. Prosimo posebno stariše dijakov, železnično oblast naj za počitnice prikapči več vagonov, da se ne bi kakša nesreča zgodila!

Rakičan. Na velki péték so mrlí pri nas pri vsej prilübleni Adan Gorza. Pokojni so meli posebno veselje z zvezdami i so se tak razmeli na spremembo vremena, da so znali dostokrat naprej povedati, kakše vreme bo na drugi den. Svoji osmero dece so zgajali lepo po krščansko. Nedavno je odišla edna njihova hći k opaticam v Djakovo. Bog njim daj vekivečni mir i pokoj!

Dopisi.

Ižakovci. Bili smo objavljeni Ižakovčarje večkrat zavolo slabosti. Zdaj pa vendar smo tüdi vredni male hvale. Ižakovsko društvo „mlinarski ceh“ je z dobroga srca in z dobre vole vküp penez djalo v zneski 3790 Din. in je küpilo edno krasno zastavo, štere patron je sv. Mikloš. To so podignoli Bogi na čast na veliko soboto pri procesiji, štera je podignola slovesnost pri odičenom goristanenju.

Bratonci. Smrtna kosa nam je pokosila, dne 2. aprila mlado rožico, Kuhar Roziko v 29-tom leti. Pokojna je bila v Radgoni špitali gorirezana za volo gutne bolezní. V življenju je bila poštena in zgled drugim deklinam, širiteljica krščanskih listov, pa betežnikom dvorila in je troštala v betegi. Bila je vzglédna tritjerednica i vörno je držala Jezuší dano oblübo devištva. Molimo za njeno düšo! Naj počiva v miri.

Domača politika.

Lujz i Matjaš si pogovarjata od domače politike.

Lujz: „Da bi je pura klüknola, vej se človek več ne spozna ka delajo v Belgradi z našov domačov politikov! Ali znaš ti Matjaš kaj od toga? Povej, ka je z potrošami!“

Matjaš: „Potroše, več kak 12 krat jezero milionov so zglašali. Vnogi radikali so ti znaš ne vüпали glašati. Bojali so se pred svoje volice iti, či bi narodi to težko breme naložili. Vidiš, pa njihovi srbski volilci nosijo od toga tera menje kak Slovenci. Vej si pa čteo, da na svakoga Slovenca pride dosta več dače kak na Srbe ednoga po ednom. Znaš, radičovi poslanci pa so vsi bili za to velke dače, O, naj le samo pride šteri kortešerat k nam, tak njemi v nos vržem njihove davke, ka de kihao!“

Lujz: „Jaz pa sam čüo praviti, ka so poslance prej do 5. majuša domo poslali: To je čüдно! Kelko zakonov bi trbelo sklenoti, da bi se kaj obrnolo, te pa je domo pošlejo. Meni se najbolje važen vidi zakon od zednačenja dače, da bi vsi državlanje ednako nosili breme, ne ka Srbi menje plačüejo kak mi.“

Matjaš: „Ti maš istino. Te zakon i ešče vnogo drugih bi morali i mogli sklenoti, samo ka je nikaj drugoga vmes prišlo. Tiste potrebčine, štere država küpije, skoz telko mašetarjskih rok šle, da jih je morala država ednok dragše plačati kak či bi je küpo ji ali jaz. Neštérni mašetarje so pri tom masno zaslužili: Največ pa je prej zaslužo Pašičov sin, no kak se njemi že pravi, nekši Rade. Vidiš, nato so pa poštene stranke vlado pitale, ka je na tom istine. Pašič se je bojao odgovora, pa je raj vse vküp domo poslao. Radičovi poslanci so tüdi zato bili, Tej so pa šteli čas dobiti, da bi lahko šli kortešerat. Komaj pa, da so glasali za to, so se že premislili i so šteli, naj Pašič itaki pozove vküper skupščino i naj se dela na dele. Či pa toga nešče, te prej oni zapüstijo ministrske stoce. Poleg toga sta se Pašič pa Jovanovič nekaj skregala. Zato je Pašič šo k krali pa njemi povedao, da vsi ministri ostavijo vlado. Kda se ti je to zazvedilo, je vsakši veseli bio, da je zdaj konec vlade, štera nam je tak velke dače nalagala. Što postavi novo vlado, se ešče ne ve. Jaz pa pravim, da od centralstični vlad ne čakam nikaj dobroga. V autonomiji je naša rešitev. Pa zbogom Lujz!“

Lujz: „Zbogom!“

Za volo zidanja

v skladišči imajoča *modna in tekstilna roba* se od 12 aprila po **znižanoj ceni** odavle

BENÖ WORTMAN

modna in tekstilna trgovina
DOLNJA LENDAVALA.

Politični zapiski.

Bole bi vam bilo či bi mučali. Tüdi „Mörszka Kr.“ se je po peldi „Jutra“ pa drugoga brezverskoga časopisja mogla malo obregnoti na našega delavnoga poslanca g. Klekla. Oni so v parlamenti govor držali od verskih dugovanj. Eden nasprotni poslanec je vmes segno rekši, ka iščejo katoličanski dühovniki v parlamenti. G. poslanec so njemi povedali, ka majo tüdi katoličanski dühovniki tiste pravice v

državi kak vsi drugi državljani. Istina je, ka poleg cerkvenih predpisov morejo meti za to dovoljenje od svojega pušpeka. Cerkevna oblast je pa ne tak kratkovidna, ka bi narodi odvzela njegove politične voditele, ki se edini resan s celim srcem trüdiijo za njega. Gospodje pri M. K. gotovo poznajo, te cerkvene predpise, pa denok tak nesramno zavijajo istino. Vidi se pa ravno v tom, kak je Mörszka Krajina prepojena s tistim sovražnim duhom šteroga dihata „Jutro“ pa „Domovina“. Bomo že vidli, kak de njoj šlo. Naj li pazi, da nas ne prisili, ka bi mogli od nje povedati kak smo povedali od „Domovine“. Tüdi nikaj jo naj ne skrbi, što de ešče volo g. Klekla, ki je dozdej več dobroga včino za nas Prekmurce kak vsi drugi. Vsakši pameten Prekmurec to zna i zato se pri volitvah nika, nede pomišlao, koga bi volo. Mi nemremo pomagati, če gospodom okoli M. K. ravno to ne po voli. Že zdaj naj si zapomni, da nje niti eden — praví Prekmurec nede volo.

Malo odgovora. „Novine“ so nedavno pisale od toga, kakši namen majo demokratje s posojilnicov v Turnišči. Jutrovomi dopisniki je kakpada to ne po voli. Naravnoč povemo demokratskoj gospodi, ká jako skrbno zasledüjemo njihovo delovanje v Prekmurji i da jih samo po tom deli sodimo. Ta naša sodba je pa žalostna. Za nas je popolnoma svetlo, ka je tem gospodom pri postavljanji posojilnice v Turnišči nikak ne za to, ka bi lüdje meli za falejši intereš, nego za drugo jim je. Vörte nam, ka dobro znamo razločiti, što nam istinsko šče dobro i što šče samo od nas hasek vleči. Med temi je brezi dvombe demokratska stranka. To je naša trdna sodba čiravno ka nam kšenki pošilate svoje „Jutro“ pa „Domovino“.

GOSPODARSTVO.

V M. Soboti i v celom Prekmurji se zadnje čase dosta govori od naprave elektrike. Tüdi Novine so že pisale od toga. Prekmurje bi dobilo elektriko od falske elektrarne (fabrike za elektriko). Ar dosta naših čtevcev skoro nikaj neve od te naprave, zato smo se odločiii, da povemo svojim čtevcom nekaj od te elektrarne.

Falska elektrarna leži okoli 12 kilometrov proti zahodi od Maribora pri Dravi. Ta elektrarna je največša v Sloveniji i je za njo velkoga gospodarskoga pomena. V našoj državi je samo elektrarna v Omišu v Dalmaciji nekolko vekša od falske, vse druge so menše. Na zidanje so začnoli misliti že l. 1911. z delom pa so začeli komaj l. 1913. Kda je bojna nastanola, so morali z delom henjati, nadaljavati so začnoli pali l. 1915. (z precejšnjov podporov tistikratnoga vojnoga ministrstva). Pri deli je bilo zaposlenih dosta rusoski vojnih vjetnikov. Z delom je začnola elektrarna l. 1918. Peneze za zidanje so dale švicarske banke, štere so lastnice te velke naprave ešče dnesden. Koštala je elektrarna okoli 30 milijonov švicarskih frankov; dnesden bi se za te peneze ne moglo več zidati takše elektrarne. Najveške težkoče so meli s podvodnim delom.

Elektrarna lahko dela z 50 jezer konskimi močmi i davle na leto poprek do 220 milijonov kilovatni vör električne moči, to je telko kak 40 jezer vagonov premoga (šteinkola). Od Fale je napelana elektrika že po celom spodnjem Štajerskom. Maribor jo ma že par let, v Ptuj je bila napelana pred kratkim i ravnotak prek Celja v Trbovlje, kde preskrblava z električnov močjöv rudnike i fabrike po celoj okolici. — Vüpamo ka se falska elektrika zasveti naskori tüdi v Prekmurji i prežene zakajene petrolove lampice.

GOSPODARSTVO.

1. Zrnje.

100 kg. pšenice	200 Din.,
„ „ žita	200 „
„ „ ovs	185 „
„ „ kukorice	155 „
„ „ ječmena	185 „
„ „ hajdine	270 „
„ „ prosa	225 „
„ „ pš. otrobi	120 „

2. Živina.

govenska:	teoci:	svinje
v Zagrebi 1 kg.	8—8.50 D.	8—10 D. 14—16 Din.
v Ljubljani „	8—8.50 D.	8—10 D. 14—16 Din.

3. Krma

Sena m. 100—125 D., slame m. 50—100 D.

Zagrebečka borza.

dne 29. marca 1926.

Amerikanski dolar, 1 dolar	D 56.85
Schiling	D 7.98
Čeho-Slov. krona, 1 K	D 1.69
Nemška zlata marka	D 13.80
Francoski frank, 1 frank	D 2.07
Madjar. K. 100 (nova em.)	D 0.079
Švic. fran., fr.	D 10.93
Talijanske lire, 1 lira	D 2.26
Zürich:	
Dinar, 100 Din	Šv. frcv 9.165.

Mali oglasi.

Na prodaj

je Bencin motor 3 HP. vpita se pri J. PRELOG Mala Nedelja.

Malo posestvo v Slaptinci štev. 41. se oda 4 in pol plügov, hiža, gospoöarsko poslopje, 2 plüga oratje zemlje in 2 in pol plüga loga. Zglasite se pri IVANI KOLARIČ v Lutverci.

VODSTVO

gostilničarske zadrüge v Dolnji Lendavi pozivlje svoje člane, da poravnajo zaostalo članarino za 14 dni.

Naročnina ino oglasi se sprejmejo za „Novine“ pri

I. HAHN trgovina s papirjem, s pisarniškami in šolskimi potrebščinami. Prekmurska tiskarna v Murški Soboti.	ERDOŠI BARNABAŠ trgovci z papirom igračami v M. Soboti št. 180. poleg r. kath. cerkvi iao pošte.
---	---

K odaji so krumpiči

na veleposestvi v Rakičani. Metercent po 45 Dinarov. K odaji so tüdi 3 leta stari akacijovi sajeniki.

Polskim delavcom naznanje.

Na državno imanje BELJE kak vsakše leto tak tüdi letos se sprejmejo pošteni delavci z našega Prekmurja. Plača 11—13 Din. dnevno stanovanje i hrana. Žrtva 60 kg. od plüga. Rekordno delo 100, 200, i 250 Din od plüga. Zglasiti se z delavskov knižicov pri naši zavüpnikaj: Matija Zrinski M. Sobota, Celec Viktor Večeslavci, Kardoš Sandor i Kodila Jožef Selo, Rac Janoš Moravci. pa Ferčak Franc Renkovci MATIJA ZRINSKI prevzematelj.

PRODAM

lepo posestvo, blüzi Sv. Jurija, okraj Ljutomer, vsega 19 plügov njiv, senožati, gorice in log, radi družinskih razmer. Cega ugodna. Podrobnosti se zvedijo pri gosp.

VINKO POLMIN

žand. narednik

Sv. URBAN pri PTUJI.

Prekmursko kat. podporno društvo sv. Ivana Krstitela

št. 13. spadajoče pod družbo sv. Družine. Društvo je ustanovljeno 15. septembra 1920 l. in je najboljše za Prekmurske Slovence in Slovenke v Chicagi. Zavarüje se lahko od 250 do 500 dollarov. Moški in ženske od 16 pa do 55 leta. Deca od 1 leta do 16. Deca plačüjejo vsi po ednoj ceni 15 centov na mesec, a stareši pa po svojoj starosti, či se mladi da notri menje, či stareši več. Seja je vsakšo 4. nedelo v meseci ob 2 vöri popoldne v Cerkevnoj dvorani sv. Števana, Lincoln št. po 22 Pl. V slučaji poškodbe član ali članica dobijo za 6 važnejših operacij 75 dol. za zgübo ednoga oka 100 dol. za 2 oke 250 dol. tak ravno za roko ali nogo či je več nej za delo. Za 4 prste na roki ali nogi 50 doll. Odborniki so: predsednik Andre Glavač, 1844. 22. nd Pl. podpredseenik Martin Gabor, tajnik Štefan Lujz 1929 22 nd. Pl. blagajnik Ivan Denša 2730 Arthington št., zapisnikar Matjaš Hajdinjak, nadzorniki: John Horvat, Mihal Haclin, Frank Gjörkiš, vratar Štefan Majcen, voditeo Janoš Hren.

VAJENCA

z bolše hiše sprejme
PREKMURSKA TISKARNA
v Murški Soboti.

KMEČKA POSOJILNICA

v MURSKI SOBOTI

r. z. z n. z. uradüje vsako nedelo.

Obrestüje hranilne vloge po 8%. Kmečki penezi naj se vložijo v kmečko gaso, naj slüžijo kmečkomi lüdstvi.